

УДК 338.2:330.3:69

**СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ПОТЕНЦІАЛУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ****Коваленко-Марченкова Є. В.***Придніпровська державна академія будівництва та архітектури*

Стаття присвячена дослідженню питання забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі. Науковий інтерес викликає будівельна галузь України, конкурентоспроможність якої є запорукою конкурентоспроможності національного господарства. Для цього в статті нами пропонується побудова системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі. На нашу думку система забезпечення конкурентоспроможності потенціалу повинна бути заснована на методологічних та практичних підсистемах. Ці підсистеми ґрунтуються на наукових підходах та інструментах управління конкурентоспроможністю потенціалу, а також розробці заходів, що забезпечують конкурентоспроможність складових потенціалу з врахуванням пріоритетності окремих складових потенціалу з точки зору його формування та використання, де кожен елемент забезпечує конкурентоспроможність окремої складової потенціалу будівельної галузі. В результаті чого може бути реалізована обрана стратегія забезпечення конкурентоспроможності будівельної галузі країни

Ключові слова: потенціал галузі, формування потенціалу, використання потенціалу, конкурентоспроможність потенціалу, забезпечення конкурентоспроможності потенціалу, будівельна галузь, національне господарство

УДК 338.2:330.3:69

**THE SYSTEM OF ENSURING THE COMPETITIVENESS OF
CONSTRUCTION BRANCH POTENTIAL****Kovalenko-Marchenkova Ye.***Pridniprovska state academy of civil engineering and architecture*

The article is devoted to studying the ensuring of competitiveness of construction branch potential. Scientific interest is caused by construction branch of Ukraine, which competitiveness is the key to the competitiveness of the national economy. For this purpose, the authors offer to elaborate the system of ensuring the competitiveness of construction branch potential. In authors' opinion the system of ensuring competitiveness of construction branch potential should be based on methodological and practical subsystems. These subsystems are based on scientific approaches and instruments of competitiveness potential management, and developing measures to ensuring the competitiveness of potential components, considering the priority of separate potential components in terms of its formation and usage, where each element ensures the separate component of competitiveness of the construction branch potential. As a result, chosen strategy of ensuring the competitiveness of construction branch potential could be realized

Keywords: potential of branch, formation of potential, usage of potential, competitiveness of potential, ensuring the competitiveness of potential, construction branch, national economy

Актуальність проблеми. Актуальним завданням для нашої країни на сьогоднішньому етапі економічного розвитку є забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, як однієї з основних галузей національної економіки. Отже серед науковців постає питання побудови системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі [1, 3, 6]. На нашу думку вона повинна спиратись на оцінку рівня конкурентоспроможності потенціалу, прогнозування конкурентоспроможності потенціалу галузі та оцінку ризику загрози втрати конкурентоспроможності, на результатах чого повинна бути розроблена та реалізована система заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі України.

Аналіз останніх наукових досліджень. Принципи розвитку будівельної галузі, державну політику, антикризове регулювання будівельної галузі у різні часи досліджували багато вчених, серед яких Д. Ісаєнко, В. Олюха, В. Сєвка, А. Беркута. Такі вчені, як В. Подсолонко, В. Храпко В. Мікловда, І. Брітченко, С. Колодинський, Л. Ціцак, Г.Рижакова, С. Стеценко, З. Лагутіна, Ю. Пинда, Ю. Вертакова розробляли інструменти управління конкурентоспроможністю, досліджували питання прогнозування конкурентоспроможності. Але недослідженим залишається питання побудови системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Метою роботи є побудова системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Викладення основного матеріалу дослідження. Функціонування системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі має ґрунтуватися на формуванні та грамотному застосуванні методологічної та практичної підсистеми, взаємопов'язаних блоків та їх елементів.

Методологічна підсистема забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі має включати наукові підходи та інструменти управління конкурентоспроможністю на галузевому рівні, розроблені з врахуванням об'єктивних економічних законів та закономірностей на основі загальноприйнятих принципів, враховуючи особливості безпосередньо будівельної галузі з точки зору формування потенціалу та його конкурентоспроможності [4].

Саме ці підходи та інструменти формують теоретичний фундамент забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Практична підсистема забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі передбачає із застосуванням методологічних підходів та інструментів здійснення розробки та реалізації реальних заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності потенціалу за його складовими – природно-ресурсною, інвестиційною, науково-технічною, інтелектуальною та інфраструктурною з врахуванням їхньої черговості. Саме реалізація цих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі в цілому [8].

Методологічні підходи та інструменти формування системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі повинні використовуватись доповнюючи один одного.

При цьому, мають дотримуватись основні принципи формування системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу, до яких відносяться:

- наукова обґрунтованість (застосування наукових методів та підходів до формування системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі);
- визначеність (правильне відтворення реальної ситуації, точність та ясність висновків та рекомендацій);
- гнучкість (здатність адаптуватися до змін середовища, що динамічно розвивається);
- цілеспрямованість (підпорядкованість системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі поставленим цілям);
- одночасність (необхідність одночасної реалізації процесу забезпечення конкурентоспроможності потенціалу різними складовими);
- сумісність (заходи щодо забезпечення конкурентоспроможності потенціалу за різними складовими не повинні суперечити один одному);
- альтернативність (необхідність розробки різних варіантів забезпечення конкурентоспроможності потенціалу залежно від встановлених пріоритетів за складовими);
- раціональність (розроблення заходів на основі результатів аналітичного пізнання);

- оптимальність (вибір заходів по забезпеченню конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, що найкраще відповідає певному критерію);
- оперативність (своєчасність реагування системи на зміни середовища функціонування);
- безперервність (постійна та безупинна реалізація заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі);
- керованість (здатність контролювати та коригувати реалізацію заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі);
- рівновага (збалансованість системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі) [7].

Методологічна підсистема забезпечення конкурентоспроможності потенціалу включає:

- підхід до оцінки конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, який поєднує в собі оцінку формування та використання потенціалу будівельної галузі з його розподілом за складовими, а також зведення оцінок в інтегральний індикатор конкурентоспроможності потенціалу з врахуванням коефіцієнтів вагомості узагальнюючих індикаторів формування та використання потенціалу будівельної галузі, визначених на основі коефіцієнтів варіації розрахункових значень цих індикаторів;
- підхід до оцінки впливу факторів на конкурентоспроможність потенціалу будівельної галузі, який дозволяє здійснити оцінку впливу факторів на формування та використання потенціалу за складовими, та на цій основі встановити черговість розробки заходів забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі з використанням радару чутливості формування та використання потенціалу до впливу зовнішніх факторів;
- підхід до прогнозування значень узагальнюючих індикаторів формування та використання потенціалу будівельної галузі, а також інтегрального індикатору конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі на основі ліній тренду, побудованих з використанням методів аналітичного вирівнювання;
- підхід до оцінки ризику втрати конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, який дозволяє визначити очікуваний рівень конкурентоспроможності потенціалу до та після впровадження системи забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі [5, 9, 10].

Окрім перерахованого вище, має здійснюватися розробка та реалізація заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, яка починається з вибору стратегії забезпечення конкурентоспроможності потенціалу, для обґрунтування якої застосовується матриця вибору комбінованої стратегії забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі [2]. Вона має враховувати досягнутий рівень конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, перспективний рівень конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі та рівень ризику втрати конкурентоспроможності потенціалу.

Перша компонента комбінованої стратегії визначається, залежно від рівня ризику втрати конкурентоспроможності потенціалу. Якщо ризик втрати конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є критичним, то має обиратися проактивно-захисна стратегія забезпечення конкурентоспроможності потенціалу. Цей вид стратегії дозволяє на усіх ланках управління та реалізації сукупного потенціалу не адаптувати діяльність до зовнішніх змін, що генерують ризик втрати конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, а продукувати власні зміни у навколишнє середовище і змінюватися, щоб забезпечити випереджуючий розвиток по відношенню до динаміки зовнішнього середовища. Основна мета цієї стратегії є передбачення і запобігання негативним змінам рівня конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

Якщо ризик втрати конкурентоспроможності потенціалу є допустимим, то можна рекомендувати реалізацію реактивно-захисної стратегії забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі. Першочерговим завданням цього виду стратегії є збереження досягнутих позицій та запобігання негативним змінам рівня конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі, але не на основі їхнього передбачення, а на основі реакції на проблеми, що існують, і розробки заходів, що не допускають їх повторення.

В іншому випадку, тобто якщо ризик втрати конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є несуттєвим, то може обиратися реактивно-наступальна стратегія забезпечення конкурентоспроможності потенціалу. Даний вид стратегії спрямовується на розширення потенціалу будівельної галузі та більш

інтенсивне його використання. При цьому, необхідно своєчасно реагувати на зміну факторів ризику втрати конкурентоспроможності потенціалу, реагувати на їх вплив.

Слід зауважити, що кожний горизонтальний зріз матриці відображає співвідношення між досягнутим рівнем конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі та його перспективним рівнем.

На наступному етапі пропонується визначати спрямованість обраної комбінованої стратегії забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі з врахування пріоритетності складових.

Залежно від того, яка складова є першочерговою з точки зору формування та використання потенціалу будівельної галузі, визначається відповідна спрямованість стратегії забезпечення конкурентоспроможності потенціалу.

В разі, якщо першочерговою є природно-ресурсна складова потенціалу будівельної галузі, має застосовуватися ресурсна стратегія, спрямована, перш за все, на нарощування ресурсної бази будівництва, підвищення доступності ресурсів для підприємств будівельної галузі, створення умов для їх найефективнішого розподілу та використання.

Якщо першочерговою є інвестиційна складова потенціалу будівельної галузі, то слід забезпечити, в першу чергу, реалізацію інвестиційної стратегії, спрямованої на поліпшення інвестиційного клімату та активізацію інвестиційного процесу в будівництві та в економіці в цілому, створення привабливих умов для залучення вітчизняних та іноземних інвесторів у будівельну галузь, стимулювання найбільш ефективного використання інвестицій, вкладених у будівництво.

Якщо першочерговою є науково-технічна складова потенціалу будівельної галузі, то найбільше уваги має приділятися впровадженню інноваційної стратегії. Дана стратегія передбачає стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності у будівництві, створення умов для впровадження у будівельну галузь новітніх технологій, спрямованих на більш економне та раціональне використання ресурсів, стимулювання надання новітніх видів будівельних послуг.

Якщо першочерговою є інтелектуальна складова потенціалу будівельної галузі, то варто зосередитись на реалізації інтелектуальної стратегії. Така стратегія має орієнтуватися на створення сприятливих

умов для залучення у будівельну галузь висококваліфікованих фахівців, контроль за дотриманням умов праці, забезпечення зростання ефективності використання інтелектуального потенціалу.

Якщо ж першочерговою є інфраструктурна складова потенціалу будівельної галузі, то має реалізовуватись інфраструктурна стратегія, що передбачає створення сприятливих умов для формування належної інфраструктури функціонування будівельної галузі.

Висновки. Отже, система забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі є сукупністю підсистем, блоків та їх елементів, побудованою з врахуванням пріоритетності окремих складових потенціалу з точки зору його формування та використання. Кожен елемент забезпечує конкурентоспроможність окремої складової потенціалу будівельної галузі, при цьому ефективно доповнюючи функціонування інших елементів. Подальше дослідження буде спрямоване на удосконалення інструментарію забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Беркута А. Економічні аспекти розвитку будівельного комплексу України / А.В. Беркута // Економіка будівництва. – 2006. – № 1. – С. 5–8.
2. Вертакова Ю. В. Модифікація методики формування моделі міжотраслевого балансу для цілей соціально-економічного прогнозування. / Ю. В. Вертакова // Вестник ВГУ, Серія: Економіка и управление, 2005. – №2. – С.177–182.
3. Ісаєнко Д.В. Нормативно-правова складова державної політики у сфері житлового будівництва / Д.В. Ісаєнко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/ebook/apdu/2011-1/doc/2/09.pdf>.
4. Коваленко-Марченкова Є.В. Особливості забезпечення конкурентоспроможності потенціалу будівельної галузі. / Є.В. Коваленко-Марченкова //International scientific-practical conference -Integration of business structures: structures and technologies, Part 1, Bultia Publishing. – 2017. – С.65-67.
5. Мікловда В. П., Брітченко І. Г., Кубіній Н. Ю., Колодинський С. Б., Ціцак Л. М. Стратегічне управління конкурентоспроможністю: епістемологічні підходи та практична проблематика: монографія. / В. П. Мікловда, І. Г. Брітченко, Н. Ю. Кубіній, С. Б. Колодинський, Л. М. Ціцак. – Полтава, Ужгород. – 2012. – 297 С.
6. Олюха В. Г. Оптимізація капітального будівництва: господарсько-правові проблеми: монографія / В.Г. Олюха. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 302 с.

7. Пинда Ю.В. Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності будівельного комплексу регіону: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Ю.В. Пинда. – Л., 2009. – 19 с.
8. Рижаківа Г.М, Стеценко С.П., Лагутіна З.В. Альтернативні аналітичні інструменти забезпечення економічної безпеки державного інвестування будівельних проектів // Управління розвитком складних систем. – 2013. – №16. – С. 203 – 209.
9. Сєвка В. Г. Послідовність розробки стратегії антикризового регулювання будівельної галузі / В. Г. Сєвка, Н. Б. Паліга // Економіка будівництва і міського господарства. – 2009. – № 1. – С. 41–50.
10. Подсолонко В.А Устойчивое развитие экономики: опережающее управление: монография/ Подсолонко В.А, Подсолонко Е.А., Храпко В.Н. и др.– Симферополь: ДИАЙПИ, 2013.– Т. 1.– 608 с.